

Mierzwiński, Henryk

"Bibliografia źródeł watykańskich cytowanych w polskich periodykach 1946-1990", red. Stefania Skwirowska, Rzym-Warszawa 2000 : [recenzja]

Szkice Podlaskie 9, 275-277

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bibliografia źródeł watykańskich cytowanych w polskich periodykach 1946 - 1990. Opracował zespół, Warszawa - Rzym, Kierownictwo i rejestracja: Stefania Skwirowska przy współpracy Ewy Poleszak i Grażyny Fedorowicz, Uzupełnienia i korekta: Krystyna Sadowska, Teresa Zdziech, Konsultacja: Hieronim Foksiński T J Papieski Instytut Studiów Kościelnych, Rzym- Warszawa 2000, ss. 271

Archiwalne źródła watykańskie gromadzone były przez Stolicę Apostolską od końca pierwszego tysiąclecia, a do prac naukowych zaczęto je wykorzystywać już w XVI wieku. Oficjalnie Archivum Secretum Vaticanum zaczęto udostępniać badaczom od 1880 r. Szczególnie więc od tego czasu orientacja jakie prace oparte zostały na tych źródłach była coraz trudniejsza. Dodatkową trudność powodował również fakt, iż były one ogłoszone w różnych językach¹.

Dlatego też powołanie w 1931 r. międzynarodowej komisji w celu przygotowania i opublikowania stosownej bibliografii było wydarzeniem wielce pożytecznym. Działalność tej Komisji ponownie wznowiono w latach pięćdziesiątych i już w latach 1962 - 1966 rezultatem jej pracy były cztery tomy Bibliografia dell' Archivio Vaticano. Polskie opracowania były prezentowane w niej symbolicznie.

Do prac nad piątym tomem Bibliografii zaproszono już do współdziałania w zakresie polskich pozycji Papieski Instytut Studiów Kościelnych w Rzymie. W toku przygotowania kolejnych tomów zrodziła się myśl pełniejszego zebrania i opracowania osobno polskiego dorobku powojennego². Dzieła tego dokonała grupa współpracowników w Polsce pod kierunkiem p. Stefanii Skwirowskiej, erudytki w tego rodzaju opracowaniach.

Wydarzeniem jednak przełomowym jest opublikowanie w 2000 roku, Bibliografii źródeł watykańskich cytowanych w polskich periodykach 1946 - 1990, głównie ze względu na poszerzenie też Archiwu Stolicy Apostolskiej poza ASV oraz manuskrypty Bibliotheca Apostolica Vaticana. Wielka w tym zasługa Rektora Instytutu (Pontificio Istituto di Studi Ecclesiastici) ks. Hieronima Foksińskiego T J. Pozycja ta (ss.271) przynosi informacje o dokumentach wskazanych czy drukowanych w ponad trzydziestu czasopismach naukowych polskich. Dużą rolę w wydaniu tegoż dzieła odegrał też Punkt Konsulta-

¹ Bibliografia źródeł watykańskich cytowanych w polskich periodykach 1946 - 1990, Rzym - Warszawa 2000. s. IX

² Tamże.

cyjny Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Warszawie³. Tę epokową pracę pracownicy Instytutu dedykuj O. Eugeniuszowi Reczkowi TJ twórcy Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie w 30 rocznicę śmierci.

Prezentowana przeze mnie publikacja zawiera w części o paginacji rzymskiej poza słowem wstępnym ks. Hieronima Fokcińskiego, obszerne wprowadzenie zatytułowane. Uwagi redakcyjne; Wykaz cytowanych archiwów, zespołów i serii archiwalnych oraz manuskryptów bibliotecznych - wraz z odsyłaczami od nazw dawnych i niewłaściwych do stosowanych w niniejszej Bibliografii; Wykaz uwzględnionych czasopism i wydawnictw ciągłych; skróty cytowanych - wskazano w nim też parę numerów periodyków niepolskich, ze względu na zamieszczone w nich artykuły Polaków.

Numerację arabską stron rozpoczyna wykaz autorów i publikacji, w których wskazane są źródła watykańskie. Następnie kolejno w części pierwszej podawane są zapisy wzmianek, rejestrów czy przytoczeń dokumentów z Archiwum Secretum Vaticanum, w części drugiej - z sześciu dalszych archiwów Stolicy Apostolskiej, a w części trzeciej - z materiałów typu archiwalnego znajdujących się w Bibliotece Watykańskiej.

Do wykorzystanych sześciu archiwów Stolicy Apostolskiej należą: Archivio del S. Consiglio per gli Affari Pubblici della Chiesa; Archivio della S. Congregazione per il Clero; Archivio della S. Congregazione delle Cause dei Santi; Archivum S. Congregationis pro Ecclesiis Orientalibus; Archivum S. Congregationis de Propaganda Fide i Archivum S Congregationis pro Religiosis.

Kolejność cytowanych źródeł w każdej z tych części jest następująca: najpierw podawane są cytacje ogólne dotyczące archiwum (czy Biblioteki), następnie zespołu, jeśli jest wyróżniony, potem serii, a w końcu cytacje dotyczące kolejnych numerów jednostek archiwalnych czy bibliotecznych w danej serii.

Indeks sporządzony jest tylko do części analitycznej Bibliografii, opatrzonej numeracją. Obejmuje więc autorów, postacie cytowane zarówno w źródłach, jak i tytułach (skróconych) artykułów, osoby związane z poszukiwaniami i opracowaniem tychże archiwaliów⁴.

Warto podkreślić iż w niniejszych Bibliografii występują badacze z Lubelszczyzny i Południowego Podlasia, którzy sięgali w przy-

³ Pismo ks. Hieronima Fokcińskiego T J Dyrektora Instytutu Informujące o przesłanej: Bibliografii źródeł watykańskich cytowanych w polskich periodykach 1946 - 1990.

⁴ Bibliografia s. VII

gotowaniu swoich prac do źródeł watykańskich bądź je omawiali. Należą do nich m.in. Ryszard Bender, Jerzy Marian Cygan (OFM Cap.), Hanna Dylągowa, Jerzy Kłoczowski. Szczególnie często jest wymieniany prof. dr hab. J. M. Cygan z Akademii Wychowania Fizycznego w Białej Podlaskiej (aż 22 razy), głównie ze względu na swoje fundamentalne publikacje: Dokumenty w watykańskich zbiorach archiwalnych do działalności Waleriana Magniego OFM Cap. w Polsce w latach 1616 - 1648, (Informationes, Biuletyn Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych. Rzym - Warszawa, 1991, t. 5, s. 87 - 113), oraz Starania Zygmunta III Wazy o sprowadzenie zakonu kapucynów do Polski (1617 - 1627). (Studia Franciszkańskie, Poznań, 1988, t. 3, s. 221 - 137).

Dobrze więc się stało, że wydano Bibliografię źródeł watykańskich cytowanych w polskich periodykach za lata 1946 - 1990, bowiem ma ona szansę usprawnić przepływ informacji o dotychczasowych pracach i osiągnięciach badaczy polskich, a tym samym stać się cenną pomocą dla coraz liczniejszego grona ich kontynuatorów.

Henryk Mierzwiński

Instytut Historii Akademii Podlaskiej w Siedlcach